

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem Kereskedelmi és Vállalkozási Akadémiájának felvételi rendszeréről

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem Kereskedelmi és Vállalkozási Akadémia (a továbbiakban: GATE Kereskedelmi és Vállalkozási Akadémia) – jóllehet állami gazdasági főiskola – nyugat-európai színvonalú. Üzleti-vállalkozói elitképzésre törekszik. Ennek szellemében a felvételi rendszere is jelentősen eltér a megszokottól.

Mint ismeretes, a hagyományos felvételi rendszer (az úgynevezett hozott és szerzett pontszámok valamilyen összegzése) többnyire nem váltja be a hozzá fűzött reményeket, mivel koncepcionálisan elhibázott. Ez a felvételi szisztéma ugyanis a *további iskolázatásra* választja ki a fiatalokat, nem pedig egy-egy életpályára.

Amennyiben egy fiatal teljes mértékig megfelel a normatív pedagógia követelményeinek, „jó tanuló” lesz, és bekerül az állami felsőoktatásba. A tanulmányi előmenetel túlzott figyelembevétele és a középiskolai ismeretanyag valamilyen módon történő visszakérdezése csupán a *felsőfokú tanulmányok folytatására való alkalmasságot* jelezheti előre, nem pedig egy adott pályán való beválás valószínűségét. Többek között ezért találkoztunk aztán pályátévesztett orvosokkal, tanárokkal, mérnökökkel.

Lehangoló, hogy a felsőfokú tanintézetek mennyire nem pályákban, hivatásokban gondolkodnak a felvételekkor. Persze hogyan is gondolkodhatnának azokban, hiszen kellő tapasztalatok híján rendszerint nem ismerik az egyes pályák konkrét gyakorlatát. Nem ismerik a *pályák követelmény- és elvárásrendszerét* – „pályaprofilját” –, ezért nem is képesek szembesíteni azokat a *jelentkezők személyiségbeli adottságaival*.

Ehhez ugyanis képzett, kiemelkedő szakmai gyakorlattal és szervezeti tapasztalatokkal rendelkező pszichológusok kellene. Egyáltalán másfajta koncepcióval kellene megközelíteniük a felvételizők körét.

Az eddigiek végiggondolása után a GATE Kereskedelmi és Vállalkozási Akadémia vezetősége, az Akadémiai Tanács, valamint az Akadémia Alapítvány kuratóriuma úgy döntött, hogy a szóban forgó főiskola felvételi rendszere főleg a majdani eredményes és sikeres *vállalkozói pályára válasszon ki* fiatalokat s csak másodsorban a felsőfokú tanulmányokra. Tehát alapvetően *személyi alkalmasságot, vállalkozói rátermettséget* vizsgáljon.

A felvételi pályalkalmasság-vizsgálatoknak azért vannak már *előzményei* a magyar felsőoktatásban is. A művészeti főiskolák például vizsgálják a készség szintű alkalmasságot, akárcsak az óvónő- vagy tanítóképző főiskolák. A személyiségbeli alkalmasságot azonban ezek a felvételi rendszerek sem állítják egyértelműen figyelmük középpontjába. A budapesti orvostudományi egyetemen több éven át folyt intelligencia-vizsgálat a felvételek során, de a személyiség alkalmasságának vizsgálata itt sem nyert polgárjogot. (Talán ezért is találkozunk néha pénzéhes, lelkiismeretlen, rossz orvosokkal.)

Jónéhány fiatal azért „közepes” tanuló, mert már a középiskolában önállóságra, függetlenségre törekvő, kreatív ember. Az ilyen személyiséget a jelenlegi iskolarendszer nehezen tolerálja. Ugyanakkor ezek a tanulók potenciálisan a jövő ígéretei. Azután vannak későn érő fiatalok is a „közepesek” között. Nos, hagyományos felvételi rendszer mellett számukra az állami felsőoktatás többnyire elérhetetlen.

A GATE Kereskedelmi és Vállalkozási Akadémia azt tűzte célul maga elé, hogy felkutassa ezeket a fiatalokat, és továbbtanulási lehetőséget biztosít a számukra.

A főiskola felvételi rendszere tehát eltér a magyar felsőoktatási intézményekben megszokottól, mivel pályalkalmasság-vizsgálatokkal választja ki a hallgatóit. A vizsgálatokat pszichológusokból, egyetemi tanárokból és vállalkozókból álló szakértői csoport végzi.

A pályalkalmasság-vizsgálat célja: a felvételizők vállalkozói rátermettségének megállapítása, személyi alkalmasságának előrejelzése.

A vizsgálatnak két szakasza van: írásbeli és szóbeli.

Az írásbeli fázis négy összetevője:

- intelligenciavizsgálat (általános értelmi képességszint vizsgálat),
- közvetett érdeklődésvizsgálat (gazdasági műveltség vizsgálat),
- matematikai készségszint vizsgálat,
- személyiségvizsgálat, különös tekintettel a vállalkozói személyiségjellemzőkre.

A szóbeli alkalmasságvizsgálaton csak azok vehetnek részt, akik írásbeli eredményeik alapján meghaladják az átlagos szintet.

A szóbeli fázis összetevői:

- rátermettség (motiváltság s jövőkép, fellépés, kommunikációs készség, kreativitás, feszültségtűrés, morál),
- társadalmi-gazdasági tájékozottság mértéke (az alapvető összefüggések felismerésének és megfogalmazásának képessége),
- tanulmányi eredmény (középiskolai tanulmányi előmenetel és érettségi bizonyítvány),
- idegennyelv-ismeret.

A felvételi pályalkalmasság-vizsgálat írásbeli részének vizsgálóeszközei részben általánosan használt pszichológiai próbák, másrészt az oktatók által kimunkált feladatok.

A pályalkalmasság-vizsgálat kiemelten kezeli a felvételizőknél az úgynevezett *vállalkozói személyiségjellemzők* meglétét, illetve mértékét azzal, hogy ezek bizonyos határok között még fejleszthetőek.

Az eredményes és sikeres vállalkozói pályafutást tekintve, a vállalkozói személyiségjellemzők elsődleges és másodlagos fontosságúakra oszthatók.

Egy valóban kompetens *vállalkozónál alapvető*, hogy

- függetlenségre törekvő, belülről vezérelt,
- kockázatvállaló,
- feszültség- és kudarc-tűrő,
- kreatív és innovatív,
- teljesítményorientált legyen.

Ugyanakkor *elvárható* tőle még az is, hogy

- nyitott és rugalmas,
- energikus, kezdeményező, céltudatos,
- tervező, szervező, irányító,
- tárgyilagos és gyakorlatias,
- felelősségvállaló s tisztességes,
- magabiztos és kitartó legyen.

Eddig minden évben *négyszeres-hatszoros* volt a túljelentkezés a főiskolán. A felvételizők átlagéletkora – a munka melletti tagozatra jelentkezőket is ide számítva, 21 év.

1993-ban hatvan nappali és hatvan munka melletti tagozatos helyre 712 személy pályázott. *Személyiségvizsgálati eredmények* jól mutatják az ide felvételizők erősségeit, illetve fejlesztendő jellemzőit.

A mérések tanúsága szerint a megvizsgált személyek jelentős hányadánál átlagon felüli

- a szervező készség (80,5 százalék),
- a kommunikációs hatékonyság (77,3 százalék),
- az együttműködési készség (75,5 százalék),
- a szociabilitás (72,1 százalék),
- a kezdeményező készség (69,0 százalék),
- az irányító készség (67,3 százalék),
- a döntési készség (66,4 százalék),
- az empátia (63,6 százalék),
- a magabiztosság (63,0 százalék),
- az én-erő (58,9 százalék),
- az érzelmi stabilitás (58,9 százalék),
- a teljesítményorientáció (55,7 százalék),
- a feszültségtűrő képesség (53,8 százalék),
- a megbízhatóság (49,6 százalék),
- a felelősségtudat (48,6 százalék),
- az önállóság (36,2 százalék),
- a rugalmasság (25,9 százalék),
- a kreativitás (21,1 százalék).

A felvételizők vizsgálati eredményei – más, hasonló jellegű vizsgálatokkal egybehangzóan – egyértelműen kijelölik a hallgatók fejlesztendő személyiségjellemzőit.

A megvizsgáltak számához képest talán alacsony az átlagon felüliek aránya a felelősségtudat (48,6 százalék) és a megbízhatóság (49,6 százalék), valamint a kívánatos önállóság (36,2 százalék) vonatkozásában. Különösen így van ez a szemléletbeli-értelmi *rugalmasságot* (25,9 százalék) és a *kreativitást* (21,1 százalék) tekintve.

A viszonylagos rugalmatlanság, merevség mögött ifjúkori belső bizonytalansági érzések állhatnak. A kreativitás alacsony foka pedig a hagyományos iskolarendszer szemléletmódjával, nevelési-oktatási stílusával függhet össze.

A felvételi pályaválasztás-vizsgálatok eredményeit a főiskola a későbbiekben is hasznosítja. Különböző *pszichológiai tréningei* – a társas készségfejlesztő és csoportépítő, a tárgyalástechnikai, az értékesítési, valamint az illetékes gyakorlat-sorozatok – mind építenek ezekre a vizsgálati eredményekre. A hallgatóknak nyújtott *életvezetési, lelki egészségvédelmi szaktanácsadás* sem nélkülözheti a pszichológiai vizsgálatokat.

Dr. Pupos László